

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت
پژوهشکده حج و زیارت

دانشنامه حج و حریم شریفین

جلد ششم

جعرانه - حجون

عنوان و نام پدیدآور: دانشنامه حج و حرمین شریفین / حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت ، پژوهشکده حج و زیارت .

مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ج ۶، ۷۴۴ ص.

شابک: دوره ۶-۴۶۲-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸ جلد ششم ۸-۶۵۳-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: ج ۶. (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیبا)

یادداشت: کتابنامه

موضوعات: ج ۶. - جعرانه - حجون

موضوع: حرمین شریفین -- دایره المعارف ها

موضوع: حج -- دایره المعارف ها

شناسه افزوده: حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت ، پژوهشکده حج و زیارت

رده بندی یکره: ۱۳۹۱ / د ۱۴ / ۱۸۸ / ۸ BP

رده بندی دیویر: ۳۵۷ / ۳۹۱

شماره کتابشناسی: ۱۲۴۴ / ۴

دانشنامه حج و حرمین شریفین

(جلد ششم)

تهیه و تدوین:	پژوهشکده حج و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی - علمی مشعر
چاپ و صحافی:	چاپخانه مشعر
نوبت چاپ:	اول - تابستان ۱۴۰۵
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
بها:	۳۳۰۰۰ تومان

شابک دوره: ۸-۶۵۳-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-540-653-8

مراکز پخش و فروشگاه های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳/۶۴۵۱۲۰۰۳-۰۲۱ / قم: تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۸۴۰۰

فهرست داخل

- جعرانه: از مناطق دینی الحار محل احرام پیامبر ﷺ در عمره سال هشتم
- جعفر بن ابی طالب پسر علی امیر ﷺ سرپرست مهاجران به حبشه، و از فرماندهان شهید در سربه مؤته
- جعفر بن ادريس قزوینی: امام و مؤلف مسجدالحرام
- جعفر بن حسن مثنی: نوه امام حسن مجتبیٰ و مدفون در بقیع
- جعفر بن حسن موسوی: از نقبای مدینه منوره
- جعفر بن محمد ﷺ: ششمین پیشوای امامیه، یکی چهارم امام مدفون در بقیع، و دارای دیدگاه‌های فقهی درباره حج
- جعفر بن محمد بن ابراهیم: از نقبای مکه در سال چهارم قمری
- جعفر بن محمد حسنی: نقیب سادات و امیر مکه
- جلالی خمینی، حیدر علی: از نمایندگان امام خمینی در ح. ۱۴۰۱/۱۳۹۰
- جماز بن هبة بن جماز: بنی جماز
- جمرات: سه نماد مشخص در حج برای رمی، با هدف ابراز انزجار از شیطان
- جمره اولی ← جمرات
- جمره عقبی ← جمرات
- جمره وسطی ← جمرات
- جمع ← مزدلفه
- جمع بین الصلاتین: پشت سر هم خواندن نماز ظهر و عصر یا نماز مغرب و عشاء، از احکام مورد ابتلا در حج
- جمع تاخیر ← جمع بین صلاتین
- جمع تقدیم ← جمع بین صلاتین
- جمع قرآن ← قرآن

- **جمعه خونین:** کشتار حجاج ایرانی بیت الله الحرام در سال ۱۳۶۶ش
- **جمهرة الرحلات:** مجموعه‌ای چند جلدی در معرفی سفرنامه‌های حج
- **جمیله حمدانیه:** از خاندان شیعی آل حمدان و بانی اقداماتی در موسم حج
- **جنات ثمانیه:** کتابی در تاریخ و جغرافیای هشت زیارتگاه جهان اسلام، از جمله مکه و مدینه، نوشته محمد باقر بن مرتضی حسینی خلخالی (زنده در ۱۳۳۱ق.)
- **جَنَّةُ الْمَعْلَاة:** قبرستان قدیمی مکه، و مدفن خاندان پیامبر ﷺ، معروف به قبرستان ابوطالب
- **جنگ‌های فجار:** نبردها و منازعه‌های جاهلی، در ماه‌های حرام، در اطراف مکه
- **جواد ادهانی:** از وزرای آل زنگی و صاحب اقدامات عمرانی و خدمات اجتماعی در حرمین
- **الحج من المدينة فی محاسن المدينة:** کتابی در فضائل و تاریخ مدینه، نوشته محمد کبریت حسینی (۱۰۷۰-۱۰۱۲ق.)
- **جَویریه:** همسر پیامبر ﷺ و از مدفونان در بقیع
- **جَهِینَه:** یکی از بنایان صحرای شین حجاز ساکن در مسیر حج

«ج»

- **جاووشی:** رسم شعرخوانی به آواز ادبیه در بدرقه و استقبال حج‌گزاران و زائران
- **جاه ابی‌عَبَّه:** از جاه‌های مشهور مدینه و توسط پیامبر ﷺ در برخی غزوات
- **جاه آریس:** از جاه‌های مدینه در غرب مسجد قبا
- **جاه اعواف:** از جاه‌های متبرک مدینه و از موقوفات پیامبر ﷺ
- **جاه اغرس ← چاه غرس**
- **جاه آناء:** از جاه‌های کمتر شناخته شده مدینه
- **جاه آنس بن مالک:** از جاه‌های قدیمی مدینه
- **جاه إهاب:** از جاه‌های متبرک مدینه در خره غربی
- **جاه بدر ← چاه قلیب بدر**
- **جاه بُصَّه:** از جاه‌های مدینه و تبرک یافته به دست پیامبر ﷺ
- **جاه بُصَاعه:** از جاه‌های هفت‌گانه تبرک یافته به دست پیامبر ﷺ در مدینه
- **چاه تَفْلَه:** چاهی متبرک در غشفان مکه
- **چاه جاسوم:** از جاه‌های متبرک مدینه
- **چاه جَمَل:** از جاه‌های متبرک اطراف مدینه
- **چاه حاء:** از جاه‌های معروف مدینه
- **چاه خَلَوَه:** از جاه‌های مدینه و محل بیتوته پیامبر ﷺ

- **چاه ذَرَع:** از چاه‌های مدینه و محل وضوی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- **چاه ذَرَوَان:** از چاه‌های مورد استفاده پیامبر صلی الله علیه و آله در مدینه
- **چاه رَوَا:** در مجاورت صحرائی عرفات
- **چاه رَوُحَاء:** چاهی در جنوب غرب مدینه
- **چاه رَوْمَه:** از چاه‌های مشهور و متبرک مدینه
- **چاه زمزم** ← چاه اهاب
- **چاه زناطیه** ← چاه انس بن مالک
- **چاه سعد بن خیلّمه** ← چاه عرس
- **چاه سَه:** از چاه‌های مدینه در وادی بَطْحَان
- **چاه عَجَل:** از چاه‌های کهن مکه، حفر شده توسط قُصی بن کلاب
- **چاه عَسِیَا:** چاه بر قدمت شمالی مکه
- **چاه عِثْن:** از چاه‌های مدینه در منطقه عوالی
- **چاه غرس:** از چاه‌های مدینه در نیم میلی مسجد قبا
- **چاه قُراصه:** از چاه‌های مدینه
- **چاه قریصه** ← چاه قراصه
- **چاه قلیب بدر:** چاهی در سرزمین بدر محل دفن برخی از کشتگان قریش در جنگ بدر
- **چاه معونه** ← بئر معونه
- **چاه وادی** ← چاه ابی عثبه
- **چاه یسره:** از چاه‌های مدینه در نزدیکی مسجد بنی قریظه
- **چراکسه** ← ممالیک
- **چقمق:** از سلاطین مملوکی مصر و بانی برخی اقدامات در حرمین
- **چین:** کشوری واقع در شرق آسیا با جمعیت چشم‌گیر مسلمان و سابقه حج‌گزاری

«ج»

- **حاجب بن زراره:** از متولیان کعبه و بزرگان تمیم، در اواخر عصر جاهلی
- **حاجی:** حج‌گزار و نیز تسامحاً عمره‌گزار
- **حارث بن انس:** از بدریون و از شهدای أحد
- **حارث بن اوس:** از انصار و از شهدای أحد
- **حارث بن عبدالمطلب:** عموی پیامبر صلی الله علیه و آله و حفرکننده چاه زمزم به همراه پدر

- **حارث بن عدی:** از شهدای غزوه احد
- **حارث بن عقبه:** از شهدای احد
- **حارث بن مُضاض:** نام دو تن از والیان جرهمی مکه، پیش از اسلام
- **حارث جرهمی** ← حارث بن مضاض
- **حارثة بن سُرّافه:** از انصار و شهدای بدر
- **حارثة بن عمرو:** از انصار و شهدای احد
- **حاضر و بادی:** مقیمان و غیر مقیمان مکه
- **الحاکم بن راثه:** از خلفای فاطمی و بانی اقداماتی در حرمین
- **حاکمان مدینه** ← امرای مدینه
- **حاکمان مکه** ← اماراء مکه
- **حالات حریم:** سفرنامه حج فارسی از رفیع‌الدین مرادآبادی، عالم اهل سنت هندی
- **حائری، عبدالرحمن:** روحانی، معاصر و مشخص‌کننده مرقد امامان بقیع علیهم‌السلام
- **حائری، نصرالله:** نماینده و امام جماعت شیعه، در عهد نادرشاه، در مسجدالحرام
- **حائط** ← فدک
- **حباب بن قیظی:** از شهدای احد
- **حُبّاشه:** از بازارهای فصلی عرب در تهامه و محل تحاریر بنی نضله پیش از بعثت
- **حبشه:** سرزمینی در مشرق آفریقا، دارای سابقه تاریخ ارتباط با جزیره العرب
- **حبیب بن تیم انصاری:** از شهدای احد
- **حج:** آهنگ خانه خدا در موسم خاص برای به جا آوردن مناسک ویژه
- **حج / ادبیات:** بازتاب موضوع حج در نظم و نثر فارسی
- **حج / اسرار:** مجموعه‌ای از حکمت‌ها و اغراض مناسک حج و عمره
- **حج / اسکان:** اسکان حج‌گزاران در مکه و مدینه
- **حج / اقتصاد:** ابعاد و کارکردهای اقتصادی حج
- **حج / بهداشت:** وضعیت سلامت حاجیان در سفر حج
- **حج / پابرهنگی** ← حج پیاده
- **حج / تغذیه:** تنذیه و اطعام حاجیان در حرمین
- **حج / حمل و نقل** ← حج‌گزاری
- **حج / راه‌ها** ← راه‌های حج
- **حج آن طور که من رفتیم:** سفرنامه حج، نوشته علی‌اصغر فقیهی

- **حجابت:** پرده‌داری و کلیدداری کعبه
- **حج ابراهیمی:** اصطلاحی معاصر در ادبیات دینی با تأکید بر جنبه سیاسی-اجتماعی حج
- **حجاج بن یوسف ثقفی:** امیر حجاز، و محاصره کننده مسجدالحرام، و تخریب کننده کعبه
- **حجاز:** خاستگاه دین اسلام در شمال غربی شبه جزیره عربستان
- **الحجاز فی صدر الاسلام:** تاریخ تحلیلی حجاز، نوشته صالح احمد العلی
- **حجازیه:** گزارش حج ابوالاشرف یردی (م. ۷۶۲ق.)
- **حج اصغر** ← عمره مفرده
- **حج افراد:** یکی از انواع سه گانه حج
- **حج اکبر:** اصطلاحی قرآنی به معنای حج بزرگتر
- **الحج بی:** بیت الله الحرام: نخستین فیلم مستند درباره حج، ساخته شده در سال ۱۳۵۷ق
- **حج انبیاء:** گزارش پیام از روایات
- **حج بانوان:** ادای حج یا تهره توسط زنان و دختران
- **حج بذلی:** حج واجب شده برداشت زینت آن از سوی دیگری
- **حج بردگان** ← حج محجورین
- **حج بلدی:** ادای حج به نیابت از دیگری از وکیل یا در مکانی جز مواقیت
- **حج پیاده:** پیمودن مسیر حج با پای پیاده
- **حج تنسُّع:** از انواع حج، به معنای حج بدون توشه راه یا سب یا حج با مشقت
- **حج تمتُّع:** از اقسام سه گانه حج
- **حجة الاسلام:** حج واجب بر هر مسلمان مستطیع
- **حجة البلاغ** ← حجة الوداع
- **حجة المصنوع:** سفرنامه حج، نوشته یعقوب میرزای تبریزی
- **حجة الوداع:** تنها حج پیامبر اکرم ﷺ پس از هجرت
- **حجه فروش** ← نیابت
- **حج جاهلی:** مراسم عبادی زیارت کعبه در دوره جاهلی
- **حجرات** ← خانه‌های رسول الله ﷺ
- **حجر اسماعیل:** مدفن حضرت اسماعیل علیهِ السلام در جوار کعبه
- **حجر الاسود:** سنگی بهشتی و نصب شده در رکن شرقی کعبه
- **حجر الزیت** ← احجار الزیت
- **حجره فاطمه** علیها السلام ← خانه فاطمه علیها السلام

- **الحج قبل وقل سنه:** کتابی شامل چند سند و نگاشته درباره حج مسلمانان روسیه در اواخر قرن نوزدهم
- **حج قیران:** یکی از انواع سه گانه حج
- **حج قضا:** جبران حج یا عمره یا مناسکی که به موقع یا صحیح انجام نشده باشد
- **حج کودکان:** انجام حج توسط کودک
- **حج گزاری:** اعمال عبادی خاص در سرزمین مکه
- **حج مجنون** ← حج مجبوران
- **حج مجبوران:** انجام حج توسط افراد ناتوان از تصرف در اموالشان
- **حج میقاتی** ← حج بلدی
- **حج ناتمام:** حج یا عمره پایان نیافته
- **حج نامه:** سفرنامه حج، نوشته سلیم خان تکایی
- **حج نامه:** سفرنامه حج نوشته حاجی منزوی
- **حج نامه:** سفرنامه حج از پلانی، ناشناخته
- **حج نامه انزاب:** سفرنامه حج، نوشته غلامرضا انزایی پور
- **حج نذری** ← نذر
- **حج نیابتی** ← نیابت
- **الحج و العمره:** ماهنامه‌ای با موضوع حج و عمره، تمدن اسلامی و جهان اسلام
- **حجون** ← جنة المعلاه